

КЪРЛЕЖИТЕ – ПРЕНОСИТЕЛИ НА БОЛЕСТОТВОРНИ МИКРООРГАНИЗМИ

Кърлежите са членестоноги паразити по човека и животните, преносители на редица заболявания. Обитават почва, храсти, дървета на височина до 1м, дупки на гризачи, пещери, селскостопански постройки и други. Паразитират върху много групи гръбначни животни и са не само преносители, но и резервоари на инфекция.

В тялото на кърлежите причинителите на заболяванията преживяват продължително време и запазват патогенността си. Сезонната активност на кърлежите е от м.април до м.октомври.

Кърлежите са преносители на Кримска хеморагична треска, Марсилска треска, Лаймска борелиоза, Кърлежов енцефалит, Ку треска, Туларемия и др. Най-важни в епидемиологично отношение са иксодовите /пасищни/ кърлежи. В България са установени 38 вида.

Заразяването на човек става от няколко часа до 2 дни след ухапването, поради което ранното сваляне на запития кърлеж е най-важната превантивна мярка. Заразяването на човек може да се осъществи и при смачкването му с пръсти, чрез попадане на пръски в окото. Ухапването от кърлеж обикновено е безболезнено, затова често остава незабелязано.

Поведение при ухапване от кърлеж

1. Правилно отстраняване на запития кърлеж.

Кърлежът трябва да се отстрани бързо, но много внимателно. Най-добре е това да се извърши от медицински специалист. В случай, че отстраняването се извършва в домашни условия, леко запилият се кърлеж може да се изтегли и с ръка, но задължително с ръкавица.

Отстраняването трябва да стане чрез постепенно издърпване, без да се върти и извива. Разпространената практика да се върти в посока обратно на часовниковата стрелка, е погрешна. Така кърлежът може да се скъса и част от устния му апарат да остане в кожата, което да наложи допълнително хирургическо отстраняване.

Неправилно е и третирането на мястото на запития кърлеж с алкохол, терпентин или изгаряне с кибритена клечка. Това води до връщане на чревно съдържимо в устния апарат на кърлежа, което увеличава риска от заразяване.

По същия начин трябва да се отстраняват и кърлежите от домашните любимци.

2. Хирургично отстраняване - налага се при случай на дълбоко впит кърлеж.

Понякога кърлежът се откъсва при изтеглянето и в кожата остава устния му апарат. Това увеличава риска от заразяване, поради което останалата част от кърлежа трябва да се отстрани хирургически.

3. След сваляне на кърлежа, мястото на ухапване се обработва със спирт или йод.

4. При възможност сваленият кърлеж се поставя в шишенце и може да се занесе за изследване в СРИОКОЗ. В противен случай се унищожават чрез изгаряне или поставяне в спирт.

5. Пациента се поставя под медицинско наблюдение в продължение на 30 дни, като се следи за:

- локални прояви на мястото на ухапването: зачервяване, оток, болка;

- общи прояви: температура, ставни и мускулни болки, главоболие, обрив по тялото, кървене от венците и хеморагични петна по кожата.

Предпазване от ухапване от кърлеж

Всички трябва да знаят, че излизайки навън на разходка или работа в полето, могат да бъдат ухапани от кърлежи. Затова:

1. При работа или разходка по тревни площи трябва да се използва плътно затворено около ръцете и краката облекло;

2. Екскурзии сред природата да се извършват по утъпкани и лишени от буйна растителност места;

3. При излизане сред природата да се използват отпъждащи кърлежите средства /репеленти/ за откритите части на тялото;

4. След излет да се направи внимателен оглед на дрехите и тялото, особено около врата, слабините и ушите за впит кърлеж и своевременно да се отстранява от медицински специалист.

Отглеждащите домашни животни трябва редовно да преглеждат и обезкърлежават питомниците си. Честото почистване и обработване на колибките и леговищата на кучета и др. животни с акарициди довежда до снижаване на тяхната численост. ___